

MIKROŚWIATY SPOŁECZNE
WYZWANIEM DLA WSPÓŁCZESNEJ EDUKACJI

MIKROŚWIATY SPOŁECZNE WYZWANIEM DLA WSPÓŁCZESNEJ EDUKACJI

Pod redakcją naukową
Martyny Pryszmont-Ciesielskiej

© Copyright by Uniwersytet Wrocławski
Wrocław 2011

ISBN 978-83-62196-36-4

Recenzent: prof. dr hab. Teresa Hejnicka-Bezwińska

Publikacja sfinansowana przez Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego

Redakcja językowa: Zuzanna Bochenek
Korekta: Krzysztof Malczewski
Projekt okładki: LIBRON
Skład: LIBRON

Wydawnictwo LIBRON
Filip Lohner
ul. Ujejskiego 8/1
30-102 Kraków
tel. 12 628 05 12
e-mail: office@libron.pl
www.libron.pl

Spis treści

Wstęp (Martyna Pryszmont-Ciesielska) 7

CZĘŚĆ I

REALNE WYZWANIA RZECZYWISTOŚCI WIRTUALNEJ

Martyna Pryszmont-Ciesielska, Joanna Golonka

Mikroświaty społeczne w Internecie
– wybrane strategie badania rzeczywistości wirtualnej 11

Luba Jakubowska

Konstruowanie tożsamości wirtualnej osoby znaczącej
w mikroświatach portali społecznościowych 27

Małgorzata Bednarska

Fora internetowe, blogi, portale społecznościowe
– mikro- czy makroświaty społeczne? 41

CZĘŚĆ II

SZKOŁA JAKO MIKROŚWIAT EDUKACYJNY

Paweł Rudnicki

ASSA – „szkoła, która nie chciała być szkołą” – dwadzieścia lat później.
Refleksje o mikroświecie edukacji wolnościowej 55

Joanna Malinowska

Razem czy osobno? Z rekonstrukcji edukacyjnych światów
nauczycieli nauczycieli 73

Tomasz Staniszewski

Zawód nauczyciela wobec wyzwań współczesności 89

Ewa Kozak

Nauczyciele i rodzice. Jak z(re)organizować współpracę? 101

Spis autorów 119

WSTĘP

Współczesną rzeczywistość społeczną określić można, w jej ontologicznym sensie, jako różnorodną i wielowymiarową. Składa się ona bowiem, jeśli powołać się na rozważania Zygmunta Baumana, z milionów spluralizowanych mikroświatów społecznych (Bauman 1991). Mikroświaty kreowane są w wymiarze indywidualnym – przez jednostki, i w wymiarze zbiorowym – przez grupy, społeczności itp. Ewa Skibińska zauważa, iż „człowiek żyje w wielu różnych małych światach – mikroświatach, wyznaczonych podstawowymi aktywnościami życiowymi [...]” (Skibińska 2006, s. 336). Tym, co wypełnia owe mikroświaty, są doświadczenia ludzi, które cechować może podobieństwo, różnorodność i niepowtarzalność. Wydaje się, iż właśnie te doświadczenia ludzi oraz ich aktywności życiowe stanowią źródło i przyczynę powstawania zarówno indywidualnych, jak i grupowych czy też uwspólnionych mikroświatów społecznych.

Omawiane składniki świata społecznego – mikroświaty – stanowią wyzwanie dla współczesnej edukacji¹. W kontekście tych rozważań warto się zastanowić, co w tym świecie jest źródłem owych wyzwań. Ogromne znaczenie ma przełom cywilizacyjny, w którym ważną rolę odegrała rewolucja informatyczna, a także proces budowania społeczeństwa opartego na wiedzy (Hejnicka-Bezwińska 2008, s. 29–30). W wyniku całokształtu zmian o charakterze społecznym, kulturowym, ekonomicznym i gospodarczym przeobrażeniu uległa bowiem „mapa” mikroświatów społecznych. Niewątpliwym wyzwaniem dla edukacji jest ich funkcjonowanie we współczesnej rzeczywistości społecznej. Są wśród nich mikroświaty znajdujące się w miejscach aktywnych pod względem edukacyjnym, ale również te będące na pograniczu społecznym. Ważnym zadaniem dla edukacji jest więc budowanie „pomostu” pomiędzy nimi a współczesną rzeczywistością. Wspomniane przeobrażenia i zmiany sygnalizują potrzebę poszukiwania odpowiedzi na następujące pytania: W jaki sposób poznawać mikroświaty społeczne? Jakie „światy społeczne” tworzą mapę tych mikroświatów? Jak organizować pracę edukacyjną zorientowaną na budowanie dialogu z tymi mikroświatami? Wreszcie jakie programy i metody działania mogą być pomocne w pracy z nimi?

Właśnie ten złożony problem, tj. „Mikroświaty społeczne wyzwaniem dla współczesnej edukacji”, stał się tematem rozważań ogólnopolskiej konferencji naukowej XXIII Forum Pedagogów. Spotkanie odbyło się w dniach 26–27 października 2010 roku we Wrocławiu, a jego organizatorem był Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego. Niniejsza książka, złożona z siedmiu artykułów przygotowanych przez pracowników uczelni akademickich, pedagogów i nauczycieli, prezentuje rozważania skoncentrowane

¹ Edukację definiuję, za T. Hejnicką-Bezwińską, jako „ogół oddziaływań międzygeneracyjnych służących formowaniu całokształtu zdolności życiowych człowieka (fizycznych, poznawczych, estetycznych, moralnych i religijnych), czyniących z niego istotę dojrzałą, świadomie realizującą się, „zadomowioną” w danej kulturze, zdolną do konstruktywnej krytyki i refleksyjnej afirmacji” (2008, s. 467).

na temacie tej konferencji. W tomie znajdują się teksty naukowe oraz teoretyczne (eseje i teksty popularnonaukowe), a owa różnorodność perspektyw wzbogaca dyskusję nad wybraną tematyką.

Publikacja składa się z dwóch części prezentujących wybrane mikroświaty społeczne. W pierwszej mikroświatem jest rzeczywistość wirtualna, która stanowi nowy i interesujący obszar współczesnej edukacji. W związku z tym autorki zawartych w niej tekstów poszukują odpowiedzi na następujące pytania: W jaki sposób badać życie społeczne w Internecie (Martyna Pryszmont-Ciesielska, Joanna Golonka)? W jaki sposób kształtuje się tożsamość wirtualna (Luba Jakubowska)? Jakie mikroświaty społeczne istnieją w rzeczywistości wirtualnej (Małgorzata Bednarska)? W drugiej części przedstawiony został mikroświat szkoły z perspektywy wybranych twórców i podmiotów edukacji, tj. uczestników edukacji alternatywnej i wolnościowej (Paweł Rudnicki), nauczycieli (Joanna Malinowska; Tomasz Staniszewski) oraz rodziców (Ewa Kozak).

Odwołując się do tematu sformułowanego przez organizatorów konferencji XXIII Forum Pedagogów, zawarte w niniejszej publikacji teksty omawiają dwa wybrane mikroświaty społeczne: Internet i rzeczywistość wirtualną oraz szkołę jako instytucję. Z pewnością stanowią one wyzwanie dla współczesnej edukacji, pełniąc rolę zarówno odbiorców różnego rodzaju działań pedagogicznych, jak i podmiotu/przedmiotu poznania oraz badań. Niemniej chciałabym podkreślić, iż zaprezentowane teksty nie zamykają rozważań na wskazany temat konferencji, lecz przeciwnie – przyczyniają się do powstawania kolejnych pytań. Wskazują także potrzebę poszukiwania nowych, odkrytych i nieodkrytych, mikroświatów społecznych.

Martyna Pryszmont-Ciesielska

Bibliografia

- Bauman Z. (1991), *Socjologiczna teoria postmoderny*, [w:] A. Zeidler-Janiszewska (red.), *Postmodernizm w perspektywie filozoficzno-kulturowej*, Instytut Kultury, Warszawa.
- Hejnicka-Bezwińska T. (2008), *Pedagogika ogólna*, WAiP, Warszawa.
- Malewski M. (1997), *Teorie andragogiczne. Metodologia teoretyczności dyscypliny naukowej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław.
- Skibińska E. (2006), *Mikroświaty kobiet. Relacje autobiograficzne*, Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, Warszawa.